

PLA D'ACCIÓ TUTORIAL

ÍNDEX

1. DEFINICIÓ I MARC LEGAL.
- 2.OBJECTIUS GENERALS DEL P.A.T.
 - 2.1.- AMB L'ALUMNAT.
 - 2.2.- AMB LES FAMÍLIES.
 - 2.3- AMB L'EQUIP DOCENT.
- 3 LA TUTORIA.
 - 3.1.- FUNCIONS DEL TUTOR/A.
 - 3.2.- CRITERIS D'ASSIGNACIÓ DE TUTORIES.
- 4 ORGANITZACIÓ DE LA TUTORIA.
 - 4.1.- RECOLLIDA D'INFORMACIÓ.
 - 4.2. OBJECTIUS ESPECÍFICS A L'AULA
 - 4.3.- ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT DE L'AULA.
- 5 PROPOSTA DE PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS DE TUTORIA.
 - 5.1-PER A EDUCACIÓ INFANTIL.
 - 5.2-PER AL PRIMER CICLE D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA.
 - 5.3-PER AL SEGON CICLE D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA.
 - 5.4-PER AL TERCER CICLE D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA.
6. EDUCACIÓ AFECTIVA-SEXUAL.
 - 6.1-JUSTIFICACIÓ.
 - 6.2-OBJECTIUS.
 - 6.3-METODOLOGIA.
 - 6.4-CONTINGUTS.
- 8 . AVALUACIÓ I SEGUIMENT DEL P.A.T.
9. BIBLIOGRAFIA.

PLA D'ACCIÓ TUTORIAL.

1 DEFINICIÓ I MARC LEGAL.

El Pla d'Acció Tutorial és un document d'informació pedagògica que recull de forma sistemàtica com ens organitzem i intervenim en la nostra tasca docent.

Es tracta d'un document obert i flexible que pot anar canviant a mesura que les necessitats del centre i dels alumnes canvien.

Per aquesta raó, és important fer una avaluació del PAT al final de cada curs. En dita avaluació, poden haver propostes de millora que ens ajuden per al proper curs.

El DECRET 253/2019 de 29 de novembre, del Consell (capítol IV del títol III) és el marc legal actual que recull els aspectes referits a la tutoria.

Segons aquest decret: *la finalitat de l'acció tutorial és contribuir, juntament amb les famílies, al desenvolupament personal i social de l'alumnat, tant en l'àmbit acadèmic com en el personal i social, i realitzar el seguiment individual i col·lectiu de l'alumnat per part de tot el professorat.*

La funció tutorial facilita, com a acció educativa, el procés d'aprenentatge de l'alumnat. No és una tasca individual, correspon a tots els mestres que tenen contacte amb els xiquets/es realitzar dites funcions.

El Pla d'Acció Tutorial potenciarà el paper de la tutoria en la prevenció i mediació per a la resolució pacífica dels conflictes en la millora de la convivència escolar i la igualtat d'oportunitats.

El Pla d'Acció Tutorial pretén que l'acció tutorial es realitze de manera organitzada i col·lectiva, estant implicats en la seua elaboració tant els equips docents, el servei psicopedagògic com els mestres a nivell individual, siguin o no tutors/es. Es tracta d'una eina més de treball que es desenvolupa cada curs d'acord amb les necessitats que es consideren prioritàries al nostre centre.

2 OBJECTIUS GENERALS DEL PAT.

- Contribuir a la personalització de l'educació, afavorint la integració de tots els aprenentatges.
- Ajustar la resposta educativa a les característiques i necessitats individuals de cada alumne mitjançant les adaptacions corresponents.
- Garantir una ajuda individualitzada en aquells alumnes que ho necessiten, sobretot amb l'ANESE.
- Afavorir aprenentatges més funcionals que es puguin aplicar a la vida diària, per a que siguin més significatius.
- Afavorir processos de millora educativa a través de la programació d'activitats formatives per part dels equips docents i la coordinació amb el servei psicopedagògic escolar.
- Establir línies de col·laboració amb tots els membres de la Comunitat Educativa, especialment amb les famílies per a l'assoliment d'un desenvolupament integral dels seus fills/es.
- Afavorir els processos de desenvolupament d'aprendre a aprendre, amb la utilització d'estratègies d'aprenentatge per a un millor rendiment escolar.
- Afavorir els processos de desenvolupament de la socialització entre els nostres alumnes, ensenyant-los a conviure en la solidaritat, la convivència pacífica i respectuosa.
- Afavorir els processos de maduresa personal, de desenvolupament de la pròpia identitat i de la presa de decisions futures.

- Ajudar al nostre alumnat a ser persones assertives, empàtiques, respectuoses, que aprenguen a resoldre conflictes i que siguin crítics en la seua presa de decisions.

2.1.- AMB L'ALUMNAT

- Conèixer la situació de cada alumne dins del grup, del centre i al seu ambient sociofamiliar per poder intervindre per a afavorir la integració en els casos en què siga necessari.
- Conèixer la dinàmica interna del grup. Per conèixer el nivell de cohesió o no del grup, els líders, subgrups, colles, alumnes aïllats o rebutjats, etc. es pot fer un sociograma a principi de curs. L'observació sistemàtica també ens resultarà de gran utilitat.
- Consultar l'expedient acadèmic de cada alumne, demanant informació si és necessari als tutors de cursos passats, o a l'orientador/a del centre.
- Fer reunions de coordinació amb els altres mestres sobre possibles dificultats d'aprenentatge dels alumnes per deficiències instrumentals, problemes d'integració i altres, per a buscar, si és necessari, els assessoraments i suports adequats.
- Afavorir en l'alumnat el coneixement i acceptació de sí mateix.
- Promoure i coordinar activitats que fomenten la convivència, la integració i la participació dels alumnes en la vida del centre i de l'entorn.
- Elaborar els informes i butlletins trimestrals.
- Realitzar les activitats programades amb el seu grup.
- Realitzar l'avaluació del seu grup.

- Practicar les tècniques d'estudi.
- Parlar a principi de curs amb els alumnes dels seus drets i deures, sobre les normes de règim interior i disciplina del centre.
- Elaborar des de l'Assemblea d'aula les normes de la classe.
- Les normes seran poques i clares i sempre escrites en positiu.
- El no compliment d'alguna de les normes tindrà unes conseqüències que els alumnes tindran clares.
- Promoure mesures per afavorir l'ambient de la classe, així com mesures per a la prevenció de conflictes i fomentar la convivència.
- Promoure mesures que puguin afavorir la col·laboració i no la competitivitat.

2.2.- AMB LES FAMÍLIES

- Reunir les famílies a començament de curs, preferiblement durant el mes de setembre per a informar-los sobre les hores de visita i atenció tutorial, la composició de l'equip educatiu, les línies generals d'actuació i els criteris d'avaluació així com les normes del centre i de l'aula.
- Aconseguir la col·laboració de les famílies en relació amb el treball personal dels seus fills i filles: organització del temps d'estudi a casa i també del temps lliure i de descans.

3.1.- FUNCIONS DEL TUTOR/A

- Tindre entrevistes individuals amb les famílies de cada alumne o alumna per a informar-los del rendiment acadèmic o per a qualsevol aspecte relacionat amb la seua formació acadèmica i personal.
- Mantindre les reunions necessàries per establir línies d'actuació semblants tant a casa com a l'escola, com a mínim tres durant tot el curs.

- Afavorir la coordinació i col·laboració entre les famílies i l'escola.

2.3- AMB L'EQUIP DOCENT

- Programar totes les tasques tant escolars com extraescolars i complementàries.
- Coordinar programes educatius i activitats.
- Establir criteris i instruments d'avaluació entre les diferents etapes.
- Fer de mediadors en possibles situacions de conflicte entre alumnes i mestres i informar degudament les famílies.
- Transmetre als mestres totes aquelles informacions sobre els alumnes que els puguen ser útils en el desenvolupament de les seues tasques docents, avaluadores i orientadores.
- Col·laborar amb els altres tutors, sobretot, amb els del mateix cicle, a l'hora de marcar i revisar objectius, preparar materials i coordinar l'ús dels mitjans disponibles.
- Establir reunions de coordinació amb els Equips educatius per l'elaboració d'adaptacions curriculars programes de reforç o protocols d'actuació en casos d'alumnes en situacions especials.
- Coordinar-se amb la resta d'Equip Educatiu per planificar els reforços dins d'una aula i a alguns alumnes en concret.
- Dur el seguiment del procés d'avaluació dels alumnes. Es realitzaran tres sessions corresponent a cada trimestre, amb tots els mestres que intervenen en el nivell.

3 LA TUTORIA

El tutor o tutora de cada grup realitzarà la seua activitat orientadora o tutoria prestant una atenció individualitzada a l'alumnat en els seus processos d'ensenyança i aprenentatge. Així mateix, la tutoria assegurarà de manera planificada i coordinada l'atenció a la diversitat i l'ajuda a l'alumnat per part de tot el professorat del grup.

3.1.- FUNCIONS DEL TUTOR/DE LA TUTORA.

Les funcions que han d'exercir els tutors i tutores són les indicades a l'article 41 del DECRET 253/2019 de 29 de novembre, del Consell:

- a Participar en el desenvolupament de l'acció tutorial sota la coordinació de la direcció d'estudis.
- b Dur a terme les actuacions establides en el projecte educatiu de centre i en el pla d'actuació per a la millora respecte de la tutoria.
- c Vetllar pels processos educatius de l'alumnat i promoure la implicació en el seu procés educatiu.
- d Vetllar per la convivència del grup d'alumnat i la seua participació en les activitats del centre.
- e Coordinar el professorat i la resta de professionals que intervenen en el seu grup respecte del procés educatiu de l'alumnat.
- f Orientar l'alumnat en el seu procés educatiu.
- g Facilitar la inclusió de l'alumnat i fomentar-hi el desenvolupament d'actituds participatives i positives que consoliden les bones relacions del grup.
- h Coordinar el procés d'avaluació de l'alumnat del seu grup i, al final de cada curs de l'Educació Primària, adoptar la decisió que siga procedent sobre la promoció de l'alumnat, de manera col·legiada, amb l'equip docent.

i Coordinar l'equip docent en la planificació, desenvolupament i avaluació de les mesures de resposta a la inclusió proposades per a l'alumnat del seu grup-classe, com a conseqüència de l'avaluació del procés educatiu i aprenentatge de l'alumnat.

j Elaborar i desenvolupar, en coordinació amb el personal professional del servei psicopedagògic escolar i amb la mestra o mestre de pedagogia terapèutica, les adaptacions curriculars (significatives i no significatives) i les mesures d'intervenció educativa per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu i coordinar el desenvolupament i avaluació dels plans d'actuació personalitzats.

k Informar les mares, pares o representants legals, el professorat i l'alumnat del grup, pels mitjans, preferentment telemàtics, que l'Administració pose al seu abast, de tot allò que els concernisca en relació amb les activitats docents i amb el procés educatiu del seu alumnat.

l Ajudar a resoldre les demandes i inquietuds de l'alumnat i mediar davant de la resta del professorat i l'equip directiu.

m Facilitar a les mares, pares o representants legals l'exercici del dret i del deure de participar i implicar-se en el procés educatiu dels fills i filles.

n Fomentar la cooperació educativa entre el professorat i les mares, pares o representants legals de l'alumnat.

o Qualsevol altra que l'Administració educativa determine en el seu àmbit de competències.

3.2.- CRITERIS D'ASSIGNACIÓ DE TUTORIES

Tota la comunitat educativa hauria de participar en la concreció del model d'acció tutorial i implicar-se en el seu desenvolupament en diferents nivells de responsabilitat. Es tracta que el tutor/a no es trobe sol davant la seua tasca i puga percebre que les seues accions constitueixen part d'un plantejament més ampli.

Cada grup d'alumnat tindrà una tutora o un tutor. Podrà ser tutora o tutor qui impartisca diverses àrees del currículum en el mateix grup.

La tutora o el tutor serà designat per la direcció del centre, a proposta de la direcció d'estudis, d'acord amb els criteris pedagògics establits amb caràcter previ pel claustre. En tot cas, la direcció del centre decidirà, amb criteris pedagògics, l'assignació de les tutories per tal de donar la millor resposta educativa a l'alumnat del centre.

El centre té uns criteris d'assignació de tutories que s'estableixen seguint el següent ordre de prioritats:

- a Continuitat en el cicle.
- b Criteris pedagògics.
- c Antiguitat en el centre.

En primer d'Educació Primària, les persones que exercisquen la tutoria seran, sempre que siga possible, mestres amb destinació definitiva al centre. Excepcionalment, la direcció del centre podrà designar mestres sense destinació definitiva al centre.

4 ORGANITZACIÓ DE LA TUTORIA.

Una vegada sabem que som tutors o tutores d'un grup d'alumnes, hem de seguir les accions que passem a explicar a continuació.

4.1.- RECOLLIDA D'INFORMACIÓ.

- Fer una entrevista inicial amb els pares i mares a principi de cada etapa educativa.
- Consultar l'expedient acadèmic de l'alumne per veure si hi ha dictamen d'escolarització, si té adaptació curricular, si té informe psicopedagògic, etc.
- Registre d'observació individual hàbits i comportament.
- Avaluacions inicials de les àrees instrumentals per partir dels coneixements previs de l'alumne.

- En el cas que algun alumne o alumna tinga informe psicopedagògic, es farà una reunió amb l'orientador/a del centre per rebre orientació i assessorament.

4.2 OBJECTIUS ESPECÍFICS A L'AULA

- Establir normes dins de l'aula.
- Assignar càrrecs i responsabilitats entre l'alumnat dins de l'aula.
- Treballar programes d'Educació Emocional per augmentar l'autoestima i l'autoconcepte.
- Adquirir i millorar habilitats socials.
- Ensenyar als nostres alumnes tolerància a la frustració.
- Facilitar l'organització de l'Assemblea d'aula dins l'horari lectiu, preferentment a la sessió de Tutoria, per ensenyar els nostres alumnes a resoldre conflictes, respectar les opinions dels companys i acceptar les possibles crítiques; en resum, la participació democràtica activa.

4.3.- ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT DE L'AULA.

Els equips són heterogenis. Hi haurà, sempre que siga possible xiquets i xiquetes dins de l'equip per afavorir la coeducació.

- Distribució dels diferents espais de l'aula reservant zones per:
 - Biblioteca d'aula.
 - Zona de jocs.
 - Espais: de matemàtiques, de llengua, de ciències...
 - Zona de material de consulta per als Projectes de treball.

- Adjudicació setmanal de responsabilitats entre els alumnes: encarregats del temps, de posar la data, de passar llista, de biblioteca, d'agenda, de regar, de reciclar, etc.
- Empatitzar amb els alumnes.

5 PROPOSTA DE PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS DE TUTORIA.

La realització de les activitats amb l'alumnat serà dinàmica, activa i facilitarà la participació desinhibida de les activitats que així ho requereixen: autonomia, coneixement, integració grupal, social, familiar, etc.

5.1-PER A EDUCACIÓ INFANTIL.

ACOLLIDA I INTEGRACIÓ DE L'ALUMNAT

- Presentació de l'alumnat. Coneixement mutu.
- Exercicis per afavorir la relació i integració grupal.
- Activitats per anticipar-se als problemes d'adaptació a una nova etapa educativa.
- Coneixement del centre.
- La nostra aula

ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT DEL GRUP CLASSE

- Recollida d'informació sobre els alumnes: conèixer la situació de l'alumnat en el grup, en el centre i en el seu entorn familiar i social.
- Organització i funcionament de l'aula: Normes de classe, convivència, participació en les assemblees amb una actitud democràtica...
- Integració i/o Inclusió?

ADQUISICIÓ I MILLORA DELS HÀBITS DE TREBALL

- Hàbits bàsics: d'higiene i autonomia personal, de convivència, de treball.
- Motivació, el joc ...

DESENVOLUPAMENT PERSONAL I ADAPTACIÓ ESCOLAR

- Assemblees diàries
- Educació emocional i educació en valors
- Rutines i hàbits d'autonomia

Activitats per afavorir l'autoestima i la imatge positiva d'un o una mateixa.

PARTICIPACIÓ DE LA FAMÍLIA

- Taller de famílies, contacontes, jocs, etc.

Tutories individualitzades i reunions grupals: a l'inici de curs. A més, al menys una individual durant el curs i al finalitzar.

PROCÉS D'AVALUACIÓ

- Avaluació inicial a principi de curs
 - Avaluació final en acabar cada trimestre
 - Ús de l'observació i escolta directa com a instrument d'avaluació
- Entrega d'informe individual a les famílies al final de trimestre.

5.2-PER AL PRIMER CICLE D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA.

ACOLLIDA I INTEGRACIÓ DE L'ALUMNAT

- Dinàmiques de presentació.
- Ensenyar espais, materials, aules, biblioteca...
- Tutoria entre iguals.
- Balls grupals, coreografies d'integració.
- Fitxes de presentació,jocs: m'agrada i no m'agrada.
- Partir dels seus interessos: com t'agradaria que fora la classe, triar un nom per a la classe, fer equips, posar noms als equips
- Presentació de l'alumnat. Coneixement mutu.
- Exercicis per afavorir la relació i integració grupal.
- Activitats per anticipar-se als problemes d'adaptació a una nova etapa educativa..
- Jocs cooperatius.

ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT DEL GRUP CLASSE.

- Rutines diàries, organització de racons (manualitats, biblioteca, treball cooperatiu...)
- Utilització agenda classe.
- Utilització calendari, fitxa oratge, proves escrites, orals.
- Recordatoris postura corporal a classe.

- Elecció de delegat, subdelegat.
- Celebració d'aniversaris.
- Decisió col·lectiva de normes de la classe.
- Reforç positiu: bústia felicitacions.
- Bústia demane ajuda.
- Tres bústies: propose, critique i felicite...
- Gamificació.
- Assemblees.
- Tutories individualitzades.
- Lectura diària.
- Recollida d'informació sobre els alumnes: conèixer la situació de l'alumnat en el grup, en el centre i en el seu entorn familiar i social.
- Organització i funcionament de l'aula: Normes de classe, convivència, participació en les assemblees amb una actitud democràtica...
- Encarregats de diverses tasques.

ADQUISICIÓ I MILLORA DELS HÀBITS DE TREBALL

- Lectura diària.
- Rutines diàries, organització de racons (manualitats, biblioteca, treball cooperatiu...)
- Encarregats de diverses tasques.
- Recordatoris postura corporal a classe.
- Reforç positiu.
- Gamificació.
- Utilització agenda classe.
- Utilització calendari, fitxa oratge, proves escrites, orals.

DESENVOLUPAMENT PERSONAL I ADAPTACIÓ ESCOLAR.

- Activitats de reforç positiu.
- Jocs: d'integració, cooperatius...
- Utilització modelat.
- Utilització agenda, calendari.
- Activitats de compartir: llibres, jocs...

PARTICIPACIÓ DE LES FAMÍLIES.

- Taller de famílies, contacontes, aniversaris...

- Participació en eixides escolars

Tutories individualitzades i reunions grupals: a l'inici de curs. A més, al menys una individual durant el curs i al finalitzar.

* Davant l'actual situació de pandèmia a causa de la Covid-19, aquestes activitats no es portaran a terme fins que recuperem la normalitat.

PROCÉS D'AVUACIÓ.

- Observació diària.
- Registres: de lectura, treball diari...
- Activitats competencials.
- Treballs de grup.
- Proves escrites.
- Proves orals.
- Exposicions aula.
- Jocs: digitals a la pissarra, amb material fungible...
- Tallers avaluable

5.3-PER AL SEGON CICLE D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA.

ACOLLIDA I INTEGRACIÓ DE L'ALUMNAT.

- Presentació del professorat (Tutores i especialistes).
- Presentació de nouvinguts.
- Jocs de presentació.
- Mural d'autoretrat.
- Fotografia de grup (penjar-la a la porta).

ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT DEL GRUP CLASSE.

- Normes d'accés a l'edifici i trànsit pel mateix.
- Normes d'aula.
- Es duren a terme els criteris de cicle en quan a l'ús del material fungible dels alumnes.
- Coneixement dels espais.
- Integració i/o inclusió.
- Assemblees del grup.

ADQUISICIÓ I MILLORA DELS HÀBITS DE TREBALL.

- Responsabilitat del material que està en dipòsit (Banc de Llibres, biblioteca,...).
- Hàbits de treball en grup.
- Funcions de les encarregades i delegades
- Ús de l'agenda, motxilla, llibretes, etc.
- Recordar hàbits d'alimentació i descans

DESENVOLUPAMENT PERSONAL I ADAPTACIÓ ESCOLAR.

- Activitats per a treballar tècniques d'adaptació, cooperació i cohesió a la classe.

PARTICIPACIÓ DE LA FAMÍLIA.

- Taller de famílies, contacontes, aniversaris...
- Participació en eixides escolars

Tutories individualitzades i reunions grupals: a l'inici de curs. A més, al menys una individual durant el curs i al finalitzar.

* Davant l'actual situació de pandèmia a causa de la Covid-19, aquestes activitats no es portaran a terme fins que recuperem la normalitat.

PROCÉS D'AVALUACIÓ.

- Revisions trimestrals.

5.4-PER AL TERCER CICLE D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA.

ACOLLIDA I INTEGRACIÓ DE L'ALUMNAT

- Presentació de l'alumnat. Coneixement mutu.
- Exercicis per afavorir la relació i integració grupal.
- Activitats de cohesió de grup.

ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT DEL GRUP CLASSE

- Recollida d'informació sobre els alumnes: conèixer la situació de l'alumnat en el grup, en el centre i en el seu entorn familiar i social.
- Organització i funcionament de l'aula: Normes de classe, convivència, participació en tutories amb una actitud democràtica...
- Elecció de delegats/es i distribució de càrrecs.

-Quan es facen grups per treballar cooperativament els equips seran heterogenis i rotatius (que canvien com a mínim cada trimestre).

ADQUISICIÓ I MILLORA DELS HÀBITS DE TREBALL.

- Ús de l'agenda, organització del material propi de l'alumne/a, autonomia personal...
- Recerca de informació en internet per fer-la servir als seus treballs acadèmics
- Tècniques d'estudi
- Hàbits de treball del dia a dia.
- Activitats motivadores, fer ús de les TIC i mètodes visuals.

DESENVOLUPAMENT PERSONAL I ADAPTACIÓ ESCOLAR.

- Programa d'Educació Afectivo-sexual.
- Adequacions metodològiques.
- Hàbits de seguretat en l'ús de les TIC.
- Prevenió d'assetjament.

PARTICIPACIÓ DE LA FAMÍLIA.

-En cas de fer grups cooperatius es podrà demanar la participació de les famílies per poder dur a terme les activitats així com en altres activitats que es puguin donar a l'aula (o activitats complementàries) que ho requerisquen.

- Taller de famílies, contacontes, aniversaris...
- Participació en eixides escolars

Tutories individualitzades i reunions grupals: a l'inici de curs. A més, al menys una individual durant el curs i al finalitzar.

* Davant l'actual situació de pandèmia a causa de la Covid-19, aquestes activitats no es portaran a terme fins que recuperem la normalitat.

PROCÉS D'AVALUACIÓ.

- Proves d'avaluació mitjançant instruments d'avaluació orals i escrites, observació.
- Reunions de coordinació i per nivell.

ACTIVITATS TUTORIA

	1er trimestre	2n trimestre	3er trimestre
INFANTIL	Autoconeixement; Identificació d'emocions bàsiques.	Autoconeixement; Identificació d'emocions bàsiques i tècniques de relaxació.	Autoconeixement; Identificació d'emocions bàsiques i tècniques de relaxació.
1er-2n EP	Coneixement entre companys/es Consciència emocional Coneixement de les pròpies emocions i de la resta Autoconcepte	Resolució de conflictes Empatia Resolució de conflictes Habilitats per a la vida Hàbits saludables	Resolució de conflictes Habilitats per a la vida Habilitats socials Regulació d'emocions
3er-4t EP	Coneixement entre companys/es Consciència emocional Coneixement de les pròpies emocions i de la resta. Autoconcepte i autoestima Automotivació	Resolució de conflictes Empatia Resolució de conflictes Habilitats per a la vida	Resolució de conflictes Habilitats per a la vida Habilitats socials Intensitat d'emocions
5é-6é EP	Coneixement entre companys/es Responsabilitats Consciència emocional Autoconcepte i autoestima Tècniques d'organització i d'estudi	Resolució de conflictes Motivacions i interessos Tècniques d'estudi i organització de temps	Resolució de conflictes Habilitats per a la vida Habilitats socials Intensitat d'emocions

6 EDUCACIÓ AFECTIVA-SEXUAL.

6.1-JUSTIFICACIÓ.

L'educació afectiva-sexual és un dret de la infància consagrat en la Carta Universal dels Drets Humans i la Convenció dels Drets dels Xiquets i Xiquetes. És, a més, ineludible si atenem als objectius de l'etapa de Primària: "El desenvolupament integral de la persona i l'assoliment de la pròpia autonomia i de la identitat personal i social" i, en la legislació vigent de la nostra comunitat, forma part del Pla d'Acció Tutorial. A més, fem educació sexual ja siga explícitament o implícita, perquè tant nosaltres com les i els infants som éssers sexuats des del nostre naixement, i perquè la sexualitat va molt més enllà de les

relacions sexuals: respecte, intimitat, privacitat, autoestima, cura d'un mateix i dels altres i també la prevenció i la protecció davant la violència emocional i sexual.

L'educació afectiva-sexual en l'escola suposa basar-se en informació científicament validada, desfer mites, estereotips i prejudicis associats al sexe, al gènere i a la diversitat sexual.

6.2-OBJECTIUS

- Conèixer, acceptar, gaudir i cuidar del propi cos sexual i les emocions, necessitats i desitjos propis, respectant els cossos, necessitats, emocions i desitjos de les altres persones.
- Adquirir coneixements bàsics sobre el fet sexual humà en els seus aspectes biològics, psíquics i socials, amb l'eliminació d'estereotips i prejudicis infundats.
- Desenvolupar una identitat sexual lliure d'elements discriminatoris així com actituds saludables.
- Reconèixer i valorar la diversitat sexual sense relacionar-la amb estereotips.
- Establir una diversitat de vincles afectius saludables amb altres persones.
- Dotar a l'alumnat d'eines per a prevenir, detectar i protegir-se de l'abús sexual.

6.3-METODOLOGIA.

L'abordatge de l'educació sexual ha de ser explícit i intencional, com és el de les Matemàtiques i/o les Llengües. És un tema que provoca molta curiositat en totes les edats i, a poc que es tracte amb naturalitat, permetrà conèixer les preguntes, dubtes o inquietuds del nostre alumnat, la qual cosa ens pot ajudar a millorar o ampliar el programa que teníem previst inicialment.

En Educació infantil, es tractarà el tema de manera globalitzada, impregnant el dia a dia de l'aula com un aspecte natural.

En qualsevol cas, la metodologia ha de ser, necessàriament, activa, participativa i dialògica, rebent un *feed-back* permanent de l'alumnat i partint de joguines, contes, materials audiovisuals, etc. apropiats a la seua edat. Ha d'adoptar-se també una perspectiva d'anàlisi crític, perquè la sexualitat ens envolta i de vegades els missatges que rebem han de ser objecte de reflexió per tal de fer patent els estereotips o la càrrega de violència que els impregnen. Serà necessàriament un aprenentatge globalitzat, perquè s'han d'abordar aspectes que afecten a les diverses àrees curriculars i temes transversals.

6.4-CONTINGUTS.

E. INFANTIL

1 El cos dels xiquets i les xiquetes: característiques de l'anatomia externa. Els noms correctes dels genitals externs. Higiene i cura: ajuda de la persona adulta en tasques de neteja informant-los prèviament d'allò que es farà, demanant sempre el consentiment.

2 Els sentits. Activitats corporals relacionades amb ells: olorar, menjar, tocar, mirar... Sensacions agradables i desagradables. Importància del tacte en la demostració de l'afecte entre les persones (abraçades, carícies, cosquerelles, besades...) i del consentiment.

3 Semblances i diferències entre les persones. Les diferències entre xiquets i xiquetes centrades en l'anatomia i en sentir-se xiquet o xiqueta, i no en els rols i estereotips de gènere. En què consisteix ser xiquet o ser xiqueta: diferències en els cossos (no en el cabell, la roba, els colors...) però no sempre: hi ha xiquets amb vagina o xiquetes amb penis (assumir la realitat transexual i la intersexualitat).

4 Canvis corporals senzills: des que som bebès fins l'edat en la qual està l'alumnat en el moment en què es treballa. Parlar de la reproducció amb senzillesa i sense massa detall a no ser que ho demanen.

5 Les emocions bàsiques: reconeixement i respecte en un mateix i en els altres, en imatges o a partir de contes. Empatia: posar-se en el lloc de l'altre: com se sentirà?

6 Els tipus de vincles afectius: familiars, d'amistat, de companyonia... L'amor i les parelles: oferir models sense discriminació ni dominació. La diversitat familiar: diferents tipus de famílies.

7 Activitats d'expressió corporal: imitació, dansa, disfresses, jocs psicomotrius... per experimentar el plaer del moviment i de l'expressió a través del cos.

8 Aportació de referents femenins i masculins diversos en els contes, materials audiovisuals, experiències personals... Promoció de jocs i experiències no estereotipades per gènere. Existeixen moltes maneres de ser xiquet o de ser xiqueta.

9 Regles sobre activitats que exigeixen privacitat: orinar, defecar, tocar-se els genitals.

10 Prevenció de l'abús sexual: regles sobre els límits personals: mantenir tapades les parts íntimes; no tocar les parts íntimes d'unes altres persones sense permís. "La regla de Kiko".

PRIMER I SEGON D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA.

- 1 Els canvis als cossos al llarg dels anys: donar les paraules correctes a totes les parts del cos i a les funcions corporals.
- 2 Informació bàsica sobre el desenvolupament dels bebès al ventre de la seua mare i sobre el naixement.
- 3 Regles sobre límits personals: cobrir les parts privades en públic, no tocar les parts privades d'unes altres persones sense permís.
- 4 La privacitat en cas de voler tocar les parts privades pròpies.
- 5 Prevenció i actuació davant l'abús sexual: dir no i respectar el no de les altres persones, demanar ajuda. Prevenció de l'abús sexual: regles sobre els límits personals: mantenir tapades les parts íntimes; no tocar les parts íntimes d'unes altres persones sense permís. "La regla de Kiko". "Ni un besito a la fuerza".
- 6 Informació bàsica sobre diversitat familiar i sexual. Diferents tipus de famílies i de maneres de tenir descendència.
- 7 Reconeixement de les emocions bàsiques pròpies i alienes i la seua relació amb els esdeveniments quotidians. Les necessitats i els gustos de les altres persones.
- 8 Autoconcepte i autoestima: les persones tenim qualitats i defectes, cometem errors però som dignes d'amor.
- 9 Les emocions bàsiques: reconeixement i respecte en un mateix i en els altres. Possibles causes de les emocions. Empatia.
- 10 Trencament d'estereotips vinculats al gènere.

TERCER I QUART DE PRIMÀRIA.

- 1 Canvis associats a la pubertat; diversos ritmes i aparició en diferents persones. Han de ser explicats abans de la seua aparició per a evitar comparacions, pors i ansietat innecessàries. Visió crítica de la importància de l'aspecte físic, les modes, el pes...
- 2 La reproducció, l'embaràs i el part. Paraules sinònimes que anomenen parts del cos (sens-pits, úter-matriu, etc.). Maternitat i paternitat. Desmitificació de la maternitat-paternitat com a única font d'autorealització.
- 3 Trencament d'estereotips vinculats al gènere: proposar referents masculins i femenins atípics quant al seu treball, estudis, la seua expressió de gènere: homes amb vestits, maquillatge; dones musculoses...

4 Reconeixement i expressió d'emocions i sentiments amb respecte i comprensió pels de la resta de persones.

5 Relacions de parella: tractament de l'amor, el respecte, els zels, la coresponsabilitat, els mites de la ficció (no poder viure sense l'altra persona, la parella com a propietat...), la independència... Tenir o no tenir parella o parelles com a diverses opcions de vida. Les separacions.

6 Resolució pacífica de conflictes interpersonals.

7 Prevenció de l'abús sexual: "Cata, Benja y Pincho".

CINQUÉ I SISÉ DE PRIMÀRIA.

1 Riscos associats a l'activitat sexual.

2 Informació bàsica sobre mètodes anticonceptius.

3 La masturbació com a acte saludable i normal però privat.

4 Normes de seguretat: perills dels xats i les xarxes socials. Quedar amb desconeguts o desconegudes. Prevenció de l'abús sexual: "Sentir que sí, sentir que no".

4 Conceptes bàsics sobre diversitat sexual: sexe, gènere, expressió de gènere i orientació sexual. Trencament d'estereotips vinculats al gènere i sexualitat: en relació al disseny, la roba (sobretot en les xiques: no assumir que el tipus de roba indica major o menor disponibilitat sexual), la quantitat de parelles o de relacions sexuals...

5 Relacions de parella: tractament de l'amor, el respecte, els zels, la coresponsabilitat, els mites de la ficció (no poder viure sense l'altra persona, la parella com a propietat...), la independència... Tenir o no tenir parella o parelles com a diverses opcions de vida. La pornografia i la violència vinculada les relacions sexuals en pel·lícules, vídeo-jocs...

6 La sexualitat com a forma de comunicació humana i font de salut, plaer, afectivitat i, i només si així es desitja, de reproducció. Desvinculació de la relació sexual únicament com a coital. L'atracció sexual és natural però és controlable, tant per a xics com per a xiques. Importància del consentiment mutu i clar per les persones implicades.

7 El llenguatge vulgar associat al sexe: parlar d'aquest llenguatge i, especialment, de les paraules que insulten a dones o a persones amb diversitat sexual.

8 Reconeixement i expressió d'emocions i sentiments amb respecte i comprensió pels altres.

9 Resolució pacífica de conflictes interpersonals. Iniciació a la mediació.

ACTIVITATS I MATERIALS

En la carpeta d'Igualtat i Convivència es deixaran algunes guies en les quals es desenvolupen activitats concretes per als diversos continguts, així com contes i materials audiovisuals que poden ser d'utilitat per a diversos nivells educatius. Aquests materials hauran d'anar enriquint-se progressivament amb les aportacions de les tutories. "La regla de Kiko" es pot trobar desenvolupada, sessió per sessió, en la Guia per a la prevenció de l'abús sexual en xiquetes i xiquets. REICO. Generalitat Valenciana. En la Guia d'educació sexual integral per a Educació Infantil es proposen activitats concretes per als diversos continguts d'Infantil.

En les altres guies es trobaran activitats concretes per a totes les etapes. La Guia Els nostres cossos, els nostres drets proposa activitats a partir de 1r d'ESO, van catalogades amb codis en funció del nivell o nivells per als quals es troben més adequades. Moltes de les que tenen el codi E, corresponent a ESO, poden ser aplicades en tercer cicle de Primària.

Finalment, es podrà organitzar la realització de tallers i xerrades impartits per associacions o persones expertes per a complementar les activitats realitzades a l'aula.

9. AVALUACIÓ I SEGUIMENT DEL P.A.T.

Al llarg de cada curs el professorat realitzarà el seguiment i portarà les propostes de millora.

En Comissió de Coordinació Pedagògica s'arreplegaran totes les propostes de millora que junt a les modificacions que imprimisca la nova legislació, si es que es dona, es realitzaran les propostes per a la modificació i millora del PAT.

A la finalització de cada curs escolar, les diverses tutories i persones implicades hauran de valorar la realització de les activitats, l'acompliment dels objectius i, en conseqüència,

realitzar propostes de millora que podran reflectir-se, així mateix, en la memòria de final de curs i, si escau, en la modificació d'aquest apartat del Pla d'Acció Tutorial.

10.-BIBLIOGRAFIA

- REICO (2021) Guia d'educació sexual integral per a Educació Infantil.

Conselleria d'Educació, Cultura i Esport. Generalitat Valenciana.

https://ceice.gva.es/documents/169149987/172590358/Guia_ES_Infantil.pdf

- REICO (2020) Guia per a la prevenció de l'abús sexual en xiquetes i xiquets. Generalitat Valenciana.

<https://ceice.gva.es/va/web/inclusioeducativa/guia-per-a-la-prevencio-de-l-abus-sexual>

- Hernández, G. y Jaramillo, C. (2003) La educación sexual de la primera infancia. Guía para padres, madres y profesorado de Educación Infantil. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

<https://sede.educacion.gob.es/publiventa/la-educacion-sexual-de-la-primera-infancia-guia-para-madres-padres-y-profesorado-de-educacion-infantil/educacion/11476>

- Hernández, G. y Jaramillo, C. (2006) La educación sexual de niñas y niños de 6 a 12 años. Guía para padres, madres y profesorado de Educación Primaria. Ministerio de Educación y Ciencia y Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

<https://sede.educacion.gob.es/publiventa/la-educacion-sexual-de-ninas-y-ninos-de-6-a-12-anos-guia-para-madres-padres-y-profesorado-de-educacion-primaria/educacion/12059>

- Sanchís, R. i Altable, C. (2018) Els nostres cossos, els nostres drets. Guia d'Educació Sexual. Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport. Generalitat Valenciana.

<https://ceice.gva.es/va/web/inclusioeducativa/guia-educacio-sexual>

- Junta de Andalucía. Consejería de Educación y Ciencia. Instituto Andaluz de la Mujer. (1999) Educación afectivo-sexual en la Educación Primaria. Guía para el profesorado. Imprenta Montes, S.L.

- Tort, E. y García, P. (2017) Respuestas fáciles a preguntas difíciles. Guía de educación sexual integral para familias. Save the Children.

https://www.savethechildren.es/sites/default/files/202107/respuestas_faciles_a_preguntas_dificilespdf.pdf

- De la Cruz, C. y Diezma, J.C. (2008) Construyendo sexualidades, o cómo educar la sexualidad de las hijas y de los hijos. CEAPA